

PLANINARI JAVLJAJU

DAN PLANINARA DALMACIJE – KARDELJEVO 10. V 1987.

HAJDEMO U PLANINE!

PROPOZICIJE

NATJECANJA NA DANU PLANINARA DALMACIJE KARDELJEVO, DANA 10. SVIBNJA 1987. GODINE

I – NATJECANJE U POTEZANJU KONOPA

1. U ekipi je deset (10) takmičara (bez obzira na spol i starost)
2. Ždrijebom se određuje strana
3. Poteže se dva puta
4. Strane se mijenjaju poslije prvog puta
5. Ako je neriješeno (1:1), poteže se treći put. Opet se strane određuju ždrijebom
6. Ukopavanje nije dozvoljeno

Prijave ekipa sa imenima kod Svete Jakić.

II – NATJECANJE U GAĐANJU IZ ZRAČNE PUŠKE

1. Svako planinarsko društvo sudjeluje s jednom ekipom od 3 (tri) strijelca
2. Ekipa ima vođu
3. Vođa ekipe prijavljuje ekipu na licu mjesta, na propisanom obrascu za natjecanje
4. Svaki strijelac gađa sa 10 metaka uz ograničenje vremena od 15 minuta bez probnih metaka

Prijave ekipa sa imenima kod Nataše Vojinović.

III – ORIJENTACIJSKO NATJECANJE

1. Natjecanje je ekipno u dvije kategorije a/PIONIRI b/ODRASLI
2. Ekipu čine 3 (tri) člana istog društva
3. Natjecanje će se održati na crno-bijeloj karti mjerila 1:5000
4. Kontrolne točke bit će obilježene zastavama oblika trostrane prizme čije će strane biti pola crvene – pola bijele
5. Na kontrolnim točkama će biti perforatori ili kontrolori, koji će ovjeriti kontrolne kartone
6. Najbolja ekipa je ona koja pronađe više KT u kraće vrijeme
7. Tri prvoplasirane ekipe iz svake kategorije dobit će diplome
8. Natjecatelji trebaju imati svoj kompas, a karte i kontrolni karton dobit će na startu
9. Voditelji ekipa odmah po dolasku prijavit će se Krstičević Milki

Piše: Milka KRSTIČEVIĆ

Uz standardne poslove vezane uz našu bližu okolinu, članovi sudjeluju u akcijama svake godine:

– 8. marta pohodimo Mosor, a u toj akciji sudjeluje oko 70 članova.

– U maju se organizira Marš na Grnčenik u povodu Dana pobjede.

– Koncem lipnja i početkom srpnja sudjelujemo u maršu Tragom Mostarskog bataljona u IV i V ofenzivi od Jablanice do Tjentišta preko Idbra, Ljubine Luke, Crvnja, Morina, Čemerna, Volujaka i Mrkalj klada.

– U toku srpnja društvo organizira za svoje članove kolektivni godišnji odmor. Tako je to bilo na Tari i Treskavici. Za ovu godinu u planu je Makedonija, zbog slabije dostupnosti.

– U kolovozu idemo u Julijske alpe uz obaveznu posjetu Triglavu.

– Koncem rujna obilazimo uz članove i drugih društava, a u organizaciji našega društva Biokovo.

Odmah po osnivanju, a poslije osmomartovskog pohoda na Mosor, sudjelujemo na Sletu planinara na Svilaji, pa susretu u povodu Dana planinara na Biokovu – 1982. godine. Iste godine markirane su staze u okolini Kardeljeva, sudjeluje se u pošumljavanju sa MZ Kardeljevo, te, u otvaranju nove školske zgrade u Staševici povodom Dana JNA.

U 1983. godini veće akcije su: sudjelovanje u Planinarskom maratonu (malom 30 km, velikom oko 110 km) na Fruškoj gori, kao i trodnevni posjet Prenju, uključujući i njegov najveći vrh Zelnu glavu (2150). Sekcija za orijentaciju te godine učestvuju

na 2 međunarodna takmičenja i to Yassa – Dunav kup – Neštin 83. i Sloboda na Medvednici, gdje ekipno osvaja 2. mjesto.

Godina 1984. . . Pohod preko Prenja u povodu polaska štafete iz Mostara, trodnevni obilazak Velebita, osmodnevni marš od Jablanice do Tjentišta, obilazak planinarske transverzale Hvar – Brač – Vis, noćni marš od Beograda do Kosmaja i obrnuto. . .

Sekcija za orijentaciju na Yassa – Dunav kupu donosi 1. mjesto i zlatnu medalju u kategoriji pionira. Na otvorenom prvenstvu Splita ekipno se osvaja 1. mjesto i ehar, te 3. mjesto, također ekipno.

Godina 1985. . . Mosor posjećuje oko 70 članova i pored velikog nevremena koje je vladalo taj dan, . . . 5. maja organizirali smo „Marš na Grnčenik“, povodom 40 godina življenja u slobodi, a koji je pošao iz 3 pravca: Kardeljeva – Graca i Staševice. Bilo je oko 120 učesnika. Od 12. do 18. maja sudjeluje se u maršu „Tragom dalmatinskih udarnih brigada“, koji je polazio iz svakog mjesta Dalmacije gdje su formirane brigade, da bi zajedno iz Knina, oko 250 učesnika, nastavili put do daleke Slovenije, do Poljane pri Ravnah na Koroškem, gdje je ispaljena zadnja puška protiv neprijatelja.

U kolovozu osvajamo naš najveći vrh, planinarski ponos Triglav zajedno sa još nekoliko vrhova u Julijskim alpama visine preko 2000 m. Obilazak Biokovsko-partizanske staze (oko 110 km kamena i bespuća) bila je kruna za sve napore. Sekcija za orijentaciju na takmičenju u Splitu i u konkurenciji 18 pionirskih ekipa osvaja 5. mjesto.

Godina 1986. . . Uz sve standardne akcije prošlih godina, koje su se ponovile i ove, vrijedno je spomenuti ponovni uspon na Triglav, obilazak Treskavice i boravak na njoj osam

dana, sudjelovanje u proslavi Dana planinara Dalmacije u Šibeniku te osvajanje 1. i 2. mjesta (ekipno) za pionire, kao i 1. mjesta za odrasle.

U ovom osvrtu željeli smo iznijeti dio naših aktivnosti, da bi se vidjelo, kako se i u kratkom roku može dosta uraditi. Nadamo se, da ćemo opravdati povjerenje svih onih, koji su nam

ADRESE PLANINARSKIH DRUŠTAVA DALMACIJE

1. Odbor planinarskih organizacija Dalmacije, SPLIT, Duška Mrduljaša 6, p.p. 33
2. Planinarski savez gradske općine Split, SPLIT, Duška Mrduljaša 6, p.p. 33
3. Planinarsko društvo „Mosor“ SPLIT, Marmontova 2, p.p. 269
4. Planinarski klub „Split“, SPLIT, Splitskog odreda 8, p.p. 45
5. Planinarsko društvo PTT „Marjan“, SPLIT, OUR PTT p.p. 332
6. Stanica planinarskih vodiča Split, Duška Mrduljaša 6, p.p. 327
7. Stanica gorske službe spašavanja Split, Tolstojeva 19, p.p. 353
8. Planinarsko društvo „KOZJAK“, Kaštel Sućurac p.p. 24
9. Planinarsko društvo „BIOKOVO“ Makarska, Dalmatinska 5, p.p. 75
10. Planinarsko društvo „VITERNIK“ Podgora, Dom kulture
11. Planinarsko društvo „KAMENAR“, Šibenik, Težačka 98
12. Planinarsko društvo „PAKLENICA“ Zadar, Dječji park bb
13. Planinarsko društvo „ORJEN“, Dubrovnik, Braće Andrijića 7
14. Planinarsko društvo „GRABOVICA“, Kardeljevo, VI. Nazora 1
15. Planinarsko društvo „ŠIBANICA“ Metković, I.L. Ribara 12
16. Planinarsko društvo „TU-LOVE GREDE“ Obrovac, p.p. 25
17. Planinarsko društvo „PROMINA“ Drniš, Fenčevina 7
18. Planinarsko društvo „DINARA“ Knin, Poljoprivredna apoteka
19. Planinarsko društvo „SVILAJA“ Sinj, VI. Nazora 6, p.p. 57
20. Planinarsko društvo „IMOTSKI“ Imotski, Palih boraca 17
21. Planinarsko društvo „IMBER“, Omiš

povjereni organizaciju Dana planinara ove godine.

Nastojat ćemo, da vam ovaj dan ostane u lijepoj uspomeni i da ga se sjećate s radošću.

Planinarsko društvo „Grabovica“ je domaćin ovogodišnjeg Dana planinara Dalmacije na kojem se očekuje učešće svih PD iz Dalmacije, kao i nekih društava iz BiH-a, Srbije i ostalog dijela Hrvatske. Na okupu će se, prema očekivanjima, naći oko 700 planinara i ljubitelja prirode, druženja i društvenih aktivnosti. Ovim Danom planinara Dalmacije obilježavamo obljetnicu pobjede nad fašizmom (9. V)

Učesnici se okupljaju na SC „Močvara“, gdje će u 8 sati biti mali svečani program, nakon čega se polazi u Staševicu. Kod sela Graci odvaja se kolona planinara, koja kreće preko Ostojića, Rukavca, Plečaša, Jerkovića, Gradine, Šalinovića i Pasičine, da oko 14 sati stigne u Staševicu.

Planinari-takmičari od Graca nastavljaju put autobusima do Staševice, gdje će se po programu održati predviđena takmičenja do dolaska kolone. Nakon proglašenja rezultata i partizanskog ručka, oko 16 sati predviđa se povratak učesnika.

PROGRAM DANA PLANINARA DALMACIJE 1987. GODINE

Mjesto održavanja: Kardeljevo – Staševica

Vrijeme održavanja: 10. svibnja 1987. godine

Do 18 sati:

Okupljanje učesnika na SC „MOČVARA“ (Parkiralište za autobuse u ulici od Robne kuće do hotela „Ploča“)

8.00 sati:

Pozdravna riječ učesnicima i – eventualno – dogovor sa vođama društava

9.00 sati:

Prijevoz takmičara u s. Staševica. Ostali u zaseok Graci, odakle laganim hodom za tri i pol sata stižu u s. Staševica. Na pola puta odmor od 1 sata.

Od 11.00 do 14.00 sati:

Takmičenje u s. Staševica

14.00 sati:

Polaganje vijenca i riječ dobrodošlice u Staševici

15.00 sati:

Zajednički ručak i narodno veselje

16.00 sati:

Proglašenje rezultata takmičenja i sastanak Planinarskog odbora Dalmacije

Odlazak kući prema želji učesnika.

PD „GRABOVICA“ ORGANIZACIONI ODBOR

Pokrovitelj Dana planinara Dalmacije – „Kardeljevo, 87“, jest Poljoprivredna zadruga „BIOKOVKA“ Staševica uz pomoć društveno-političkih i radnih organizacija Kardeljeva, te garnizona iz Kardeljeva.

U organizacijski odbor ušli su: Jozo Krželj, Dragan Popović, Rade Krstičević, Mirko Mateljak, Slobodan Jakić, Manda Šutić, Nataša Vojinović i Milka Krstičević.

PLANINARSKO DRUŠTVO „GRABOVICA“

Planinarsko društvo „Grabovica“ osnovano je 12. 11. 1981. godine. U početku je bilo dosta teško. Nerazumijevanja na pretek, a volje za rad isto toliko. Međutim, to srećom nije dugo trajalo. Društveno-političke organizacije naše općine, radne organizacije i SIZ za fizičku kulturu pokazuju dosta interesa za rad ovog društva, pa kod njih nailazimo na podršku i financijsku pomoć, koliko je to moguće u ovo doba stabilizacije. Izgleda da su svi oni shvatili i prihvatili činjenicu, da funkcija planinarstva nije samo rekreativno-zabavne prirode, već da ima i obrazovno-odgojne i zdravstveno-higijenske i druge društveno korisne vrijednosti. Usudujemo se reći, da bi nam uz ovakav njihov odnos uspješna akcija bilo kakve vrste i obima.

Sudjelujući u pohodima i marševima povodom raznih jubileja iz NOB-a našeg društva i drugih društava širom naše lijepo domovine, te na takmičenjima iz orijentacije, članovi društva su dostojno prezentirali sebe i naše mjesto. Prilikom susreta, druženja i širenja bratstva i jedinstva bilo je ono na što su planinari posebno ponosni, jer je to spona, koja ovu zemlju čini jakim i velikom.

Izvršni odbor društva ponio je najveći teret na svojim leđima, ali je to vjerojatno i u drugim društvima tako. Šire članstvo, koje nije baš zanemarivo, jer se radi o broju oko 300, bilo je slabo angažirano, što je sigurno veliki propust. Pioniri i omladinci OS „VI. Nazor“ dosta su aktivni u radu, a naročito sekcija orijentacije. Na žalost, ovo se ne može reći za omladinu iz SŠC, dapače, ne pokazuju gotovo nikakav interes.

PD „GRABOVICA“
KARDELJEVO

SPONZOR PZ • BIOKOVKA • STAŠEVICA

IZ ZAVIČAJNE ZBIRKE

FOTO-DOKUMENTI KAO
ILUSTRATIVNI MATERIJAL

Fotografije kao autentični dokumenti povijesnog sadržaja, praćene pisanom ili živom riječju, odavno imaju značajno mjesto u audio-vizualnoj eksploataciji, bile one na filmu, televiziji, u novinama, publicistici, časopisima, udžbenicima i ostalim oblicima odgoja, obrazovanja i komuniciranja.

Fotografije — kao ilustrativni materijal autentično su svjedočanstvo s „lica mjesta“ i djeluju svojom ubjedljivošću, sigurnošću, istinom, koja se kasnije ne može mijenjati ni popravljati. One pomažu suvremenima da se „vrate“ u dalju ili bližu prošlost, da osjete njen duh i atmosferu. Otuda i veliko zanimanje ljudi svih dobi i uzrasta za stare fotografije i slične dokumente.

Za efikasnu upotrebu fotografije kao ilustrativnog materijala neobično je važan stručni komentar, jer fotografiji, kako znamo, ne treba prevodioca, a uspjeh u mnogome zavisi od onoga koji se njome služi. Komentar mora biti povijesno vjeran, jer se određena fotografija, iako autentična, može često puta i zloupotrijebiti ako se stavi u kontekst koji joj ne odgovara. Takva iskrivljavanja su u određenim situacijama moguća, a

višestruki su razlozi takvom stanju.

Sačuvane fotografije različite su po svom zanatskom kvalitetu, što je zavisilo od toga kakvom tehnikom su snimljene, na kakvom fotopapiru su izrađene, koliko su očuvane kao unikat, odnosno druge ili treće kopije, jer je velik broj originala čak često izgubljen. Na kraju važno je i to koje lice ih je snimilo premda o ukusima ne treba raspravljati.

Velik broj najznačajnijih fotografija i foto-dokumenata objavljen je u raznim vrstama publikacija — u novinama, časopisima, u knjigama, kao ilustracije, u specijaliziranim edicijama, foto-monografijama, foto-albumima itd.

Fotografije, posebno one većih dimenzija, mogu biti i te kako zanimljivi foto-ekspoziti na raznim izložbenim manifestacijama, a posebno one s aplikacijama. Ogroman broj fotografija upotrebljen je za izradu dijafilmova.

Dijafilmove su proizvodile i danas proizvode razne institucije. Nemoguće ih je sve evidentirati. To je najčešće tematski niz fotografija praćen tekstom koji može poslužiti kao i uskoznačajno sredstvo u nastavi.

No, zavisno od autora i izda-

vača dijafilmove i njihov kvalitet je različit. Ima vrlo dobrih, ali i nestručno pravljenih s često neadekvatnim tekstom i izborom fotosa.

Fotosi i dijafilmove kao podatak i ilustracije tvrdnje i informacije mogu poslužiti kao sud o nekom događaju ili ličnosti, zatim što je od izuzetnog značenja — kao sredstvo idejnog i političkog uzdizanja, posebno mlađe generacije.

U obradi fotografije posebno se mora voditi računa na njenu izvornost, izračenost, objektivnost, zatim na podatke koji se odnose na sadržaj (mjesto i vrijeme snimanja) opći i detaljni opis fotografije i sl.

Posebna je značajka upotreba fotografije kao sredstva u nastavi, a u nastavi povijesti posebno.

Fotosi će se tada koristiti u onom dijelu sata koji služi za: — ponavljanje gradiva u uvodnom dijelu sata,

— u izlaganju novog nastavnog gradiva,

— u završnom ponavljanju cjelokupnog gradiva i u godišnjof sistematizaciji.

U toku izlaganja nastavne jedinice može poslužiti više fotosa, često cijeli dijafilm, zidna slika i drugo.

Zato se izlaganje mora

Foto-dokument: Grupa mornara s područja Brist-Gradac učesnika pobune na austrougarskim ratnim brodovima u Puli siječnja mjeseca 1918. godine. Ova pobuna kao i kasniji ustanci mornara u Šibeniku i Boki Kotorskoj početkom veljače iste godine znatno su ubrzali slom i kapitulaciju Austro-Ugarske. S lijeva na desno stroje: Mate Pećar, neidentificirani, Jure Vežić i neidentificirani.

Mate Pećar, neidentificirani Jure Vežić i neidentificirani. Slijeva na desno sjede: Neidentificirani Ante Aleksić, Jure Šutić (Željko) i Mijo Pećar. (Fotografija je unikat, prvi put je objavljena, a vlasništvo je Milovana Miošića iz Brista).

(Molimo sve građane koji mogu pomoći u prepoznavanju neidentificiranih osoba da se jave Glasu Kardeljeva u N. sveučilištu.)

uskладiti s ilustrativnim materijalom, ako to naravno ne ruši sistematičnost i logiku obrade teme. Ponekad se treba koristiti komentarom i legendom fotosa.

Kako znamo rašireni su i

mogli drugi oblici upotrebe foto-dokumenata kao ilustrativnog materijala, a mi smo iznijeli samo neke mogućnosti njenih primjena i korištenja u praksi.

Ante KOVAČEVIĆ

U PRIPREMI

Monografija
Kardeljeva

Na inicijativu Općeg sabora općine Kardeljevo, ponovno je pokrenuta inicijativa za tiskanje monografije Općine Kardeljevo. Slijedom toga uspostavljen je kontakt sa budućim suizdavačem, „Grafičkim zavodom“ iz Zagreba, koji je angažirao nekolicinu stručnjaka, sveučilišnih profesora koji su napravili dvije idejne verzije budućeg izgleda monografije.

Ideje su prezentirane na sjednici održanoj u Kardeljevu, 8. travnja 1987. godine, gdje su pored predstavnika domaćina, sudjelovali i autori idejne skice doc. dr Dragutin Feletar i doc. dr Adolf Malić, profesori PMF-a u Zagrebu.

Prva je monografija zborničkog tipa, koja bi iziskivala dulji znanstveni i istraživački rad uz, ovog momenta, nepredviđeno vrijeme izlaska, a druga nešto manjeg obujma, s više fotosa i skraćenom verzijom tekstualnog dijela. Nakon dužeg razmatranja i rasprave, opredijelilo se za nešto „laganiju“ verziju — fotomonografiju sa kraćim tekstualnim dijelom o svim poglavljima i skraćeni prijevodom na engleski jezik.

Imenovan je Odbor u sastavu: Ivo Smoljan, Ivo Barbir, dr Dragutin Feletar, dr Adolf Malić, Luka Šiljeg, i Ante Kovačević, koji će pripremiti sve predradnje da se pride realizaciji ovog projekta.

D. K.

Marko Marulić Splitsanin

Suvremen i danas

Predsjedništvo Republičke samoupravne interesne zajednice kulture je na sjednici 2. travnja ove godine prihvatilo sufinanciranje Programa društveno vrijednih knjiga za 1987. godinu, „Književni krug“ iz Splita je dobio sredstva za izdanje i dva djela Marka Marulića i to za De imitatione Christi i Juditu. Tako se polako kompletira rasuta baština i piscu vraća mogućnost da u hrvatskoj književnosti zauzme mjesto koje mu pripada i u očima naših suvremenika. Kukuljević ga je nazvao ocem hrvatske književnosti što on doista jeste i kao takav živi u svijesti poznavalaca književne povijesti.

Živio je i stvarao od 1450 do 1524. godine, u vremenu punom velikih zbivanja. Turci tada prodiru s istoka i kidaju komad po komad hrvatskog teritorija, otkrivaju se novi svjetovi, a među vjericima se javljaju mnoge hereze i vjerske krize. Na našoj obali se razvijaju kao kulturna središta: Dubrovnik, Zadar, Šibenik, Hvar i Split. Humanističke ideje nalaze plodno tlo u njima i pod utjecajem kulturnih strujanja u Italiji priprema se i u našim krajevima renesansa. Marulić živi u Splitu, u sredini s potrebom kulturnog prosperiteta, okružen prijateljima koji pišu latinističku poeziju. Sustavno školovanje mu je pružilo ogromnu humanističku kulturu koja je zadiviljavala suvremenike, a i danas iznenađuje tumače. Poznao je djela antičke književnosti, kršćanskih mislilaca, talijanskih humanista, kao i domaću poeziju na latinskom jeziku i djela naših

začinjavaca. Svi su ti elementi utjecali na stvaranje njegovog književnog djela i svjetonazora u njemu izraženog. Iako se divi starim poetama, iskazuje naglašeno vjerništvo i inspiriran katoličanstvom u životu i djelu se zalaže za vrednote života koje ono preporučuje.

Pisao je na hrvatskom i na latinskom jeziku, kojim je suvereno vladao. Opus na latinskom ga je proslavio diljem Evrope. Njegovo djelo De institutione bene vivendi je prevedeno na talijanski, portugalski, francuski, njemački, španjolski i češki jezik i doživjelo četrdesetak izdanja. „Evangelistarium“ mu je nazivan svetom knjižicom, i zbornikom svih kršćanskih kreposti.

Bavio se prevodenjem, pisao epove, priče, ode himne, epigrame i druge književne vrste, a veliki dio njegovog djela je i danas rasut i teško dostupan, dok je drugi dio izgubljen. Stručnjaci ga danas smatraju jednim od prvih humanista u Evropi onoga vremena, visoko ocjenjujući njegovo poznavanje jezika, versifikatorsko umijeće i estetske domete.

Hrvatska je Marulićevom Juditom dobila prvo klasično književno djelo na narodnom jeziku, nastalo na tradiciji latinskog i pučkog stvaralaštva. Djelo je napisano čakavskim dijalektom 1501. godine, a objavljenom 1521. Knjiga je ubrzo doživjela tri izdanja i značajno utjecala na okretanje književnih stvaralaca narodnom jeziku, a ugled Marulića kao latinskog pisca je tome i te kako doprinio.

Prije tri godine u Biblioteci „Zlatno slovo“ zagrebačke Mladosti je ovo djelo još jednom izdano i to s prijevodom na suvremeni književni jezik i komentarima Marka Grčića. Za posao prevodenja je Grčić potaknut činjenicom da je to temeljno djelo naše književnosti, zbog evolucije jezika, postalo teško razumljivo suvremenom čitaocu, čak i na čakavskom području.

Obrazlažući razloge koji su ga naveli na prevodenje, prevodilac se pozvao na misao T. S. Eliota i A. B. Šimića po kojoj bi se ono što se piše kao poezija, trebalo kadšto provjeravati prozom. Njegovo je uvjerenje da „Judita“, oslobođena ritma i rime, pokazuje vrline koje su inače mnogo manje vidljive: naracijsku vještinu, čvrstoću i čistoću slike pa zaključuje „Po tome možemo Juditu, mirne duše, ubrojiti među najbolje ispričane pripovijesti u hrvatskoj književnosti“ Prijevod je potaknut i činjenicom da Englezi, Francuzi i Španjolci imaju i po više prijevoda svojih najstarijih književnih tekstova i da tako čuvaju kulturno blago i čine ga aktualnom baštinom.

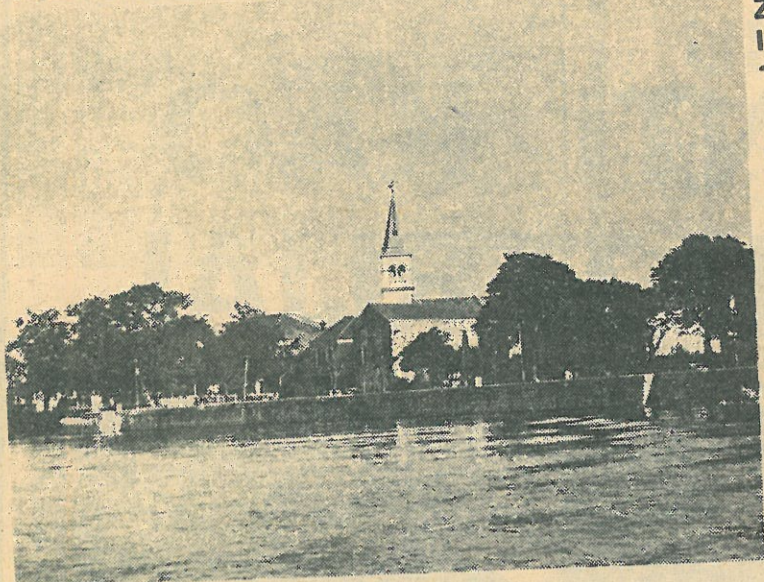
Prošlu je godinu knjižnica našeg Srednjoškolskog centra nabavila tridesetak primjeraka toga izdanja, što omogućava uvid u originalni tekst i paralelni prijevod, pa se može planirati, u skladu s afirmiranjem zavičajnog kriterija, intenzivniji rad na ovom Marulićevom djelu kojeg smo do sada obrađivali, uglavnom, na odlomcima i informativno. Bogatstvo asocijacija u djelu će biti poticaj za rad na širenju opće kulture učenika. U sistemu cjelovite obrade ovog djela, steći će se potpuniji uvid u stvaralaštvo onog vremena, pjesnikov svjetonazor, umijeće i procijeniti aktualnost poruka za život današnjeg čitaoca.

Tako ćemo, u okvirima svojih mogućnosti, oživjeti bar djelomično ovu grandioznu figuru naše književnosti.

Ružica MARKIĆ

NAŠI SUSJEDI

METKOVIĆ

ZAMAH RAZJEDINJAVANJA,
ILI KAMO VODE TEŽNJE KA CIJEPANJU?VRIJEME
RAZDVAJANJA

Od petog do petog

U posljednje vrijeme kao da je neka čudna moda prisutna na području općine Metković. Malo, malo pa se jave iz mjesnih zajednica pojedinci ili organizacije sa zahtjevima za novim načinima organiziranja koje bi prema istim, izvornim mišljenjima trebalo donijeti kvalitetnije poslovanje, život i rad. Nedavno su upućeni zahtjevi iz pojedinih naselja za stvaranje samostalnih mjesnih zajednica ili odvajanje od postojećih oblika samoupravnog organiziranja. Tako na primjer mještani Mracira, između mjesnih zajednica Mali Prolog i Kobiljače, nedavno zatražiše odvajanje od Mjesne zajednice Mali Prolog i pripojenje Mjesnoj zajednici Kobiljača. Tako bi, kažu, lakše i brže ostvarili planove svoga razvoja i lakše gradili potrebne komunalne objekte na svom području.

U Blacama također (već je održan i zbor građana) traže odvajanje i osnivanje samostalne mjesne zajednice, jer se po mišljenjima iz Blaca jedino tako mogu ostvariti planski zadaci. Jedan dio stanovnika s područja mjesne zajednice Centar u Metkoviću koji žive na području Klade zahtijevaju također osnivanje svoje mjesne zajednice, odnosno izdvajanje iz Mjesne zajednice Centar. O svemu će, naravno, biti riječi na sjednici SO Metković 17. travnja.

Međutim, sigurno je da je najatraktivniji i najradikalniji zahtjev zbora građana Opuzena za osnivanje vlastite općine. Iz Opuzena su stigli zaključci u kojima se bez dvoumljenja na jasan način kaže i govori koji su to razlozi naveli stanovnike Opuzena na taj korak.

U Opuzenu tvrde da se donja Neretva nije u zadnjih 25 godina razvijala onim tempom kojim je mogla, da su zaključci o ravnomjernom razvoju područja ostali mrtvo slovo na papiru, te da je favorizirano općinsko središte Metković.

Organiziranjem vlastite društveno-političke zajednice, smatraju u Opuzenu, brže bi se razvijalo područje donje Neretve, zahvati u poljoprivredi bili bi brži i kvalitetniji, a obala bi bila u turističkom smislu bolje iskorištena.

Također, traži se osnivanje OSIZ-a za društvene djelatnosti, otvaranje pletarske škole, a postoje i zaključci o boljem organiziranju zdravstva i školstva.

Sigurno je da su pitanja postavljena u Opuzenu veoma značajna i da su manje više odraz stvarnog stanja, odnosno zaostajanja ne samo donje Neretve nego i cijele općine Metković.

Neka mi bude dopušteno da iznesem samo neka razmišljanja običnih građana koja sam čuo proteklih dana kad se i najviše govorilo o toj vrućoj temi.

Pojedini građani Metkovića i okolnih mjesnih zajednica smatraju da Opuzencima treba dozvoliti osnivanje vlastite općine po bilo koju cijenu, s obzirom na velik broj primjedbi, nesporazuma i nerazumijevanja u ranijem razdoblju.

Drugi pak, smatraju da bi trebalo razmisliti o udruživanju u samoupravnu zajednicu triju općina (Kardeljeva, Metkovića i Vrgorca) pa ma gdje bilo sjedište nove općine ili zajednice općina. S obzirom na mogućnosti udruženog razvoja lučkog prometa, drugog prometa, turizma i poljoprivrede i trgovine, smatraju ovi potonji da bi takva zajednica bila jedna od najstabilnijih u našoj zemlji i financijski među najjačima.

Pričali su mi također određeni ljudi, koji su bili aktivni prilikom ranijih transformacija općina, da su sredstva za namještenje općinske administracije bila tolika da se moglo isušiti na stotine hektara močvara i privesti zemljište kulturi te ostvariti značajno veću proizvodnju hrane.

Konačno, raniji događaji u dolini Neretve uvijek su odvlačili pažnju i privrede, i stručnjaka, i političara na sporedne kolosijeke, a nisu se rješavale bitne i ključne točke mogućeg razvoja doline Neretve koja nije iskoristila niti dio svojih prirodnih potencijala.

O tome treba li osnivati novu općinu, treću na potezu od 20 kilometara u kraju koji bi po svemu morao i trebao biti jedinstven s jedinstvenim programima razvoja, svoje će reći odbornici SO Metković i vjerojatno Sabor SRH. Ne bih želio biti sudac ni prognozer u ovom ozbiljnom slučaju, ali moram istaknuti da ima mišljenja koja se svode na ocjenu da bi se osnivanjem nove općine dobila dva društvena siromaha umjesto jednog koji sada postoji i kojemu bi trebala značajna injekcija za buđenje iz letargije. Bilo bi dobro kad bi i zahtjevi iz Opuzena bili podloga za to buđenje i ozbiljnu analizu uzroka zaostajanja općine Metković kao cjeline.

Ti uzroci su kompleksni i trebalo bi sada više nego ikada započeti rogovsku bitku na svim frontovima i razinama te pronaći izlaz iz kriznog stanja radi boljitka generacija koje dolaze. Svi planovi integracije na području općine propali bi osnivanjem nove općine, a poznato je da se naše društvo odlučilo upravo na integriranje privrednih i društvenih snaga, jer to vodi ka izlazu iz cjelokupne krize društva i teškoća koje su prisutne. Posljedice nesporazuma u dolini Neretve i u ovom su slučaju jedan od temelja novog slučaja, a poznato je da razmirice i inat nikada i nikome nisu donosili sreću. Ili možda ipak prihvatimo riječi jednog umjerenog stanovnika Opuzena koji nam je rekao da uopće nije opterećen osnivanjem nove općine, ali da bi ipak više volio kad bi u svojoj kući upravljao sam nego da mu upravlja netko drugi.

TAKO RADE DRUGI

Ne mogu a da poslije razmišljanja o lokalnim razmiricama ne spomenem jedan događaj koji može poslužiti kao baza za neka nova razmišljanja. Naime, nedavno su predstavnici dviju mjesnih zajednica Centar i „26. listopada“ iz Metkovića, zajedno sa članovima KUD-a Metković i konopašima te predstavnicima društveno-političkih organizacija i organa Skupštine, boravili kao gosti sela Popovi na području općine Bijeljina u okviru emisije „Znanje-imanje“ TV Sarajeva.

Metkovčani su, njih 120, dočekani u tom selu kao pravi prijatelji, a domaćini kod kojih su gosti bili smješteni pokazali su kako se kuje i učvršćuje bratstvo i jedinstvo, drugarstvo i prijateljstvo. Za kratko vrijeme mještani Popova su adaptirali Dom kulture u selu (naši zadrugi domovi propadaju), obnovili su prvo javno kupalište u BiH, asfaltirali prometnice i uredili selo. Od svega nas je najviše zadržala srdačnost ljudi i osjećaj zajedništva u tom selu. Sve akcije koje vode mještani prolaze i daju rezultate, nema svađa ni osobnih interesa, a moramo reći da nisu svi mještani jednako bogati niti je svaka od 77 mjesnih zajednica bijeljinske općine jednako razvijena. Prilikom komasacije zemljišta nitko u selu i okolici nije davao otpora zajedničkim naporima koji vode zajedničkom dobru i ostvarenju društvenih i osobnih interesa.

DUGOPRSTIĆI RADE
BEZ ODMORA

Znam da je prepričavanje izvještaja često nezanimljivo čitaocima, ali ću ipak izvještaj o radu policijskog sekretarijata za unutrašnje poslove pokušati prepričati na prikladan način, jer se i iz njega može vidjeti koliko i kako „čurpamo“ društvenu imovinu i činimo (čine) u zaštiti društvene imovine. Prošle godine su na području komune zabilježena — otkrivena krivična djela zbog kojih se pretpostavlja da je nastala društvena šteta od 163 milijuna dinara. Bilo je ukupno 400 djela ili 78 više nego prethodne godine, ali je pretpostavljena šteta manja nego prethodne godine jednim dijelom i zbog toga što obrada pojedinih djela još nije završena pa će se prezentirati u tekućoj godini. Dugoprstići su krali društvenu imovinu s otvorenih prostora, iz kruga radnih organizacija ili s nedovršenih objekata. Brojka od 310 osoba koji su sudjelovali u izvršenju krivičnih djela zaista opominje i traži veću budnost u čuvanju imovine i interesa građana.

Po broju prijavljenih i otkrivenih krivičnih djela općeg kriminaliteta najveći se broj odnosi na imovinske delikte, a još uvijek u većini slučajeva važi za neke krilatice „što je društveno, nije moje“. Iz oblasti privrede OSUP je otkrio i obradio 80 djela sa 88 izvršilaca, pri čemu je pričinjena šteta od 58 milijuna dinara.

Kad je riječ o okolnostima zbog kojih takva nedjela nastaju, prisutno je saznanje o sprezi privatnog i društvenog interesa i sektora. Unutrašnja je kontrola u radnim organizacijama slaba, radni ljudi i građani su dosta pesivni i ne reaguju na određene pojave. Protupravno zauzimanje društvenog zemljišta je stara boljka koja se ponovila i prošle godine i zbog toga je podneseno 19 krivičnih prijava. Na području općine je registrirano 43 narkomana ili bolje reći konzumenata opojnih droga, od toga sedam žena. Registrirano je uzgajanje 40 stabljika „Indice cannabis“ na području Slivna, ali uzgajivač nije pronađen. Broj otkrivenih javnih neprijateljskih istupa nije se bitnije povećao, a neprijateljski su istupi bili lakšeg oblika, osim u dva slučaja gdje su prekršio-povratnici. Najviše je istupanja bilo u ugostiteljskim objektima.

Osnovno školstvo

KROZ TEŠKOĆE DO USPJEHA

Na kraju, nekoliko zapažanja o razvoju osnovnog odgoja i obrazovanja na području općine Metković. Na području općine postoji pet centralnih i osam područnih osnovnih škola s ukupno 2984 učenika i 154 nastavnika s potpunom stručnom spremom.

Prosječni osobni dohoci radnika iznosili su prošle godine svega 105 tisuća dinara, ali nastavnici i ostali radnici nisu ljuti na nikoga jer su svjesni da dijele sudbinu udruženog rada svoje općine. Treba reći da je u školama sve više nastavnika sa visokom stručnom spremom, ali razlika u osobnim dohocima zbog toga ne postoji. Od prošle godine započela je živa aktivnost na poboljšanju materijalnog stanja u školama zahvaljujući sredstvima udružene amortizacije. Izvršena je rekonstrukcija osnovne škole u Prudu, zatim u Blacama; stavljen je pokrov na školu u Kuli Norinskoj; prekriva se zgrada sportske dvorane u školi „Edvard Kardelj“, a u toku ove godine adaptirat će se dio škole u Opuzenu i Metkoviću. Prijevoz je organiziran za oko 500 učenika, a školske kuhinje postoje u tri škole.

Osnivanje školskih zadruga nije teklo prema planu i zahtjevima, jer je dosta teško osigurati potrebna sredstva za njihov rad. Za sada radi samo jedna, ona u osnovnoj školi „Josip Broz Tito“ u Metkoviću, veoma uspješno. U školama su ekipirane stručno-razvojne službe, a ove godine će se uposliti i jedan psiholog. Stručno-razvojne službe su zajedno s nastavnicima i Centrom za socijalni rad mnogo učinile na uključivanju u rad učenika s teškoćama u razvoju. Nastava se u svim školama izvodi u specijaliziranim učionicama, a organizirano je i niže muzičko obrazovanje u tri škole. Izvještaji savjetnika iz PPS ZOS povoljni su i govore o uspješnom radu nastavnika u školama. Jedino je aktualno pitanje uvođenja računara, ali to zavisi od sredstava.

Pero JAKIĆ

